

Ansvarlig advokat: Per Andreas Bjørgan

Notat

Til: Norsk Kennel Klub
Fra: Advokatfirmaet Lund & Co DA
Dato: 28. november 2024

Sak: 139113-4593

Notat – Kompetansespørsmål i NKK

1 Innledning

Norsk Kennel Klub («NKK») har bedt om en utredning av organisasjonens kompetanse og ansvarsforhold, herunder om hvordan kompetansen til å utarbeide avlsprogrammer er fordelt mellom NKK og organisasjonens medlemsklubber.¹ Dette spørsmålet har etter det vi forstår en særlig aktualitet i forbindelse med oppfølgingen av Høyesterettsdommen om avl og dyrevelferdsloven.

I notatets punkt 3 gjennomgår vi kort foreningsrettslige utgangspunkter. I punkt 4 gir en oversikt over de sentrale organene og deres foreningsrettslige forankring i NKK. I punkt 5 vil vi gjennomgå sanksjonssystemet i NKK.

I punkt 6 drøfter vi nærmere de aktuelle kompetansespørsmålene knyttet til avlsprogrammer, og i punkt 7 omtaler vi kort NKKs internasjonale forpliktelser som medlem av Federation Cynologique Internationale (FCI).

Først i pkt. 2, har vi inntatt Sammendrag av utredningen.

2 Sammendrag

I 2023 kom et flertall i Høyesterett til at fortsatt avl på rasen cavalier king charles spaniel var i strid med dyrevelferdsloven § 25. Dommen forbyr med andre ord videre avl på rasen «slik avlen foregår i

¹ Kompetanse i denne sammenheng sikter til formell beslutningsmyndighet og ikke faglig kunnskap og kompetanse.

dag». Fortsatt avl på rasen engelsk bulldog ble akseptert under henvisning til at det var igangsatt et program som konkret viser at betydelig forbedret dyrevelferd er mulig på kort sikt.

Parallelt med rettsprosessen for domstolene, har Mattilsynet utarbeidet et utkast til en ny Hundevlfsforskrift, som antas å tre i kraft i 2025.² Det er sannsynlig at den nye forskriften vil pålegge NKK å utarbeide avlsprogrammer for samtlige raser som NKK registrerer. Avlsprogrammene vil erstatte de rasespesifikke avlsstrategiene (RAS).

NKKs Hovedstyre (HS) har nedsatt en arbeidsgruppe for avlsprogrammene, og avlsprogrammene skal ta utgangspunkt i de regler og retningslinjer klubber og forbund med ansvar for rasene har vedtatt, samt NKKs eksisterende overordnede regelverk. Avlsprogrammene skal fremme sunn hundeavl og god helse, og holde høy faglig standard. Et krysningsprosjekt må ha strenge helsekrav for hundene som skal delta, og det vil kunne oppstå situasjoner hvor veterinærfaglige- og juridiske krav ikke er forenlige med krav og forventninger fra raseklubb, oppdrettere og medlemmer. Eventuelle krysningsprosjekter må uansett gjennomføres på en slik måte at programmet sikrer videre, lovlig avl på rasen. På den måten reduseres også risikoen for at NKK kan bli involvert i nye ressurskrevende søksmål og svekket posisjon og omdømme som avlsorganisasjon.

Både utarbeidelsen av de nye avlsprogrammene og eventuelle krysningsprosjekter, nødvendiggjør en gjennomgang av kompetanseforholdene i NKK ettersom det har vært noe uklart hvor ansvaret for oppgaver og myndighet skal ligge innenfor NKKs organisasjon, spesielt på områdene avl og raseforvaltning.

NKKs lover § 1-1 fastslår at «NKK har det overordnede ansvar for hundeavl og hunderaser i Norge». Videre at «forvaltningen av den enkelte rase delegeres til de respektive raseklubber». Det følger av NKKs formålsbestemmelse i § 1-2 at NKK har til formål å ivareta hundens og hundeholdets interesser i Norge, samt å bidra til å fremme positive aktiviteter med hund og hundesport, samt forvaltningen av den enkelte hunderase. NKK skal også arbeide for etisk riktig behandling av hunder, og for at avl skjer i ønsket retning.

NKK har delegert forvaltningen av den enkelte hunderase til de ulike raseklubbene i tråd med § 1-1, herunder utviklingen av RAS. Selv om oppgaver og praktisk gjennomføring er delegert til andre, så er det fremdeles NKK som har det overordnede ansvaret. NKK kan med andre ord ikke delegere bort sitt overordnede ansvar.

Representantskapsmøtet (RS) og Hovedstyret (HS) er de øverste organene i NKK, og det er NKK sentralt, med disse organene i spissen, som har det overordnede ansvaret for avl. Det er RS og HS som vedtar de sentrale reglene og retningslinjene for avl og raseforvaltning, og det er i hovedsak HS som har det overordnede ansvaret for at avl skjer i ønsket retning.

Det følger blant annet av NKKs lover § 4-3 at HS skal besørge «styring og utvikling av NKK» og «vedta retningslinjer for raseforvaltningen». Selv om HS har delegert forvaltningen av hunderasene til raseklubbene, kan NKK trekke tilbake delegasjonen og fatte beslutninger på det tidligere delegerte området.

² Det siste utkastet er datert 01.12.2023

For at NKK skal kunne oppfylle sitt «overordnede ansvar» for hundeavl og hunderaser i Norge, er det også klart av foreningen v/ HS alltid må ha tilsvarende kompetanse som den som er delegert bort. HS har rett og plikt til å styre utviklingen av raser i Norge, for eksempel ved vedta regler og retningslinjer for gjennomføringen av avl og oppdrett. Utarbeidelse av avlsprogrammer faller innenfor den kompetansen som forutsetningsvis tilligger foreningen v/ HS etter § 1-1 tredje ledd.

NKKs lover § 1-1 tredje ledd tilsier også, forutsetningsvis, at dersom raseklubbens forvaltning av hundeavl og raser kan komme i strid med «fellesskapets interesser», så har NKK som overordnet myndighet det siste ordet. Klubbenes selvstendighet og selvråderett er ikke absolutt og må utøves innenfor rammene av NKKs lover, retningslinjer og vedtak. Det vil si at HS, som NKKs øverste myndighet mellom RS, har kompetanse til å styre forvaltningen av hundeavl og raser dersom raseklubbene ikke gjør dette på ønsket eller tilfredsstillende måte.

HS har nedsatt arbeidsgruppen for avlsprogrammene, og har også myndighet til å fatte vedtak om eventuelle krysningsprosjekter. HS må da, som NKKs høyeste myndighet mellom RS, og som også møtes jevnlig, beslutter hovedlinjene i slike store prosjekter, også for å «skape ønsket eller nødvendig harmoni internt i NKK», jf. § 4-5. Utarbeidelse an nye avlsprogrammer, og styring av krysningsprosjekter, gjelder raseforvaltning på et overordnet nivå, og det er derfor klart at HS har kompetanse, samt en rett og plikt til å fatte vedtak angående dette. Ikke minst har HS en rett og plikt til å gripe inn for å sikre at avl skjer på lovlig vis.

3 Kort om foreningsretten – rettslige utgangspunkter

3.1 Innledning

Foreninger er en stor og sammensatt gruppe av sammenslutninger, og foreningslivet spenner over aktiviteter med store variasjoner i formål, virksomhet, organisasjon og medlemsmasse. Foreningsretten kan bare i liten grad oppfattes som en fast eller enhetlig størrelse, og i rettsanvendelsen er man derfor henvist til å løse rettsspørsmål som dukker opp konkret.³ Foreningsretten er ulovfestet, og det er derfor i stor grad opp til den enkelte forening og dets medlemmer å bestemme hvordan virksomheten skal organiseres og drives.⁴

Foreningen er et eget rettssubjekt eller en juridisk person, og utgangspunktet er at verken medlemmene eller tillitspersonene i alminnelighet blir ansvarlige for foreningens forpliktelser.⁵

Foreninger står nokså fritt med hensyn til organisatorisk oppbygging. Flertallsprinsippet kan følges eller fravikes, og mellom medlemsmøtet og styret kan foreningsmyndigheten fordeles nokså fritt etter behov. Saksbehandlingen kan også ordnes slik medlemmene ønsker, innenfor forsvarlighetens grenser. Medlemmer i foreninger har stemmerett og andre organisatoriske rettigheter, men som regel få eller begrensede økonomiske rettigheter.

³ Woxholth, Geir. *Foreningsrett med samvirkeoven*. 4. utg., Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS, 2020, s. 23

⁴ Harald Irgens-Jensen (red.), *Knophs oversikt over Norges rett*, Universitetsforlaget, 2024 s. 442

⁵ Irgens-Jensen (2024) s. 443

3.2 Foreningsrettens kilder

Norge har ingen alminnelig lov som gjelder eksklusivt for foreninger. Det foreligger også sparsomt med rettsavgjørelser om foreningsrettslige spørsmål.

Det sentrale normgrunnlaget i foreningsretten er derfor vedtektene, ofte kalt «loven». Disse utgjør foreningens «forfatning», og er den sentrale rettskildedefaktoren i foreningsretten. I rettskildemessig forstand kan vedtektene anses som eller sammenlignes med en avtale som binder medlemmene overfor hverandre og overfor sammenslutningen.⁶ Dermed tjener vedtektene/loven som et rettsgrunnlag for en rekke rettigheter og plikter mellom medlemmene og sammenslutningen.

For foreninger som er tilsluttet et forbund eller en annen paraplyorganisasjon/hovedforening, kan tilknytningsforholdet forutsette at foreningens vedtekter skal være godkjent av overordnet foreningsledd. Foreningen kan også som følge av slik tilknytning, ha plikt til å benytte en «lovnorm». Dette er tilfelle for NKK, så vel som en rekke andre forbund, herunder Norges Idrettsforbund og særforbundene.

Vedtektene kan gi hjemmel for forbud, påbud mv., uavhengig av om vedtaket vil bli ansett som urimelig eller negativt. Det foreligger imidlertid visse muligheter til å sette urimelige vedtektsbestemmelser til side eller tolke de innskrenkende gjennom avtalerettslig sensur.⁷

3.3 Medlemsrettigheter og medlemsforpliktelser

Som utgangspunkt vil det være opp til foreningen selv å bestemme hvem som skal tas opp som medlem. Med andre ord vil foreningen i alminnelighet stå fritt til å vedta vedtektsbestemmelser som stiller krav til medlemmet. Foreningen står også som regel fritt når det gjelder det skjønn som eventuelt skal utøves for å ta stilling til en konkret søknad om medlemskap.

Dersom foreningen utøver en form for enerett eller faktisk, monopolisert virksomhet vil det kunne oppstå spørsmål om kontraheringsplikt for foreningen.⁸ Et medlemskap i en forening gir også opphav til en rekke plikter for medlemmene. Som utgangspunkt blir medlemmet underlagt vedtektene som følge av tilslutningen til foreningen.

3.4 Konfliktløsning

Prinsipielt kan man tenke seg at konflikter innad i foreninger enten kan løses internt, det vil si av foreningsorganer, eller eksternt, det vil si av instanser utenfor foreningen.⁹

I foreningsforhold er det ofte vedtektsfestet at foreningen selv skal løse tvister med eller mellom medlemmene.¹⁰ I større foreninger kan det være særskilt foreningsorgan med spesiell kompetanse som konfliktløser. I praksis har man ulike betegnelser på slike organer, for eksempel domsutvalg, ankeutvalg osv.

⁶ Woxholth (2020), s. 111

⁷ Woxholth (2020), s. 114

⁸ Woxholth (2020) s. 186

⁹ Woxholth (2020) s. 529

¹⁰ Irgens-Jensen (2024) s. 443

Etter forholdene kan det også være etablert et hierarki av slike interne konfliktløsningsorganer, hvor et domsutvalg tar stilling til tvisten i første instans, mens et ankeutvalg opptrer som ankeinstans. Slik er det også i NKK, som vi nærmere beskriver under. Hvorvidt de ordinære foreningsorganene da er kompetente til å treffe vedtak i tvistesaker, eller om kompetansen utelukkende er forbeholdt konfliktløsningsorganet beror på en tolkning av vedtektene. Kompetanse til å fatte vedtak om straff eller disiplinærbeføyelser kan være særlig regulert. Mer inngripende sanksjoner/straff kan skjerpe kravene til saksbehandling og vedtakets innhold og forholdsmessighet.¹¹

Et foreningsrettslig selvdømme kan ha som virkning at domstolens prøvingsrett er begrenset dersom tvisten senere bringes inn for en domstol.

4 Norsk Kennel Klub – NKK

4.1 Innledning

NKK er en frivillig, partipolitisk nøytral og uavhengig organisasjon, som består av selvstendige klubber og forbund fra hele Norge. NKK har til formål å ivareta hundens og hundeholdets interesser i Norge, samt å bidra til å fremme positive aktiviteter med hund og hundesport, samt forvaltningen av den enkelte hunderase. NKK skal også arbeide for etisk riktig behandling av hunder, og for at avl skjer i ønsket retning, både når det gjelder rasestandard, bruksegenskaper og rasenes sunnhet.¹²

NKK har egne lover, eller vedtekter, som ble vedtatt av Representantskapsmøtet i 2010, men ble sist endret i juni 2024. Lovverket beskriver organisasjonens formål, og hvordan NKKs organer, klubber og forbund skal arbeide for å fremme det felles formålet. Regelverket gir rammene for NKKs arbeid, og er omfattende.

Det følger av NKKs lover § 2-1 (4) at klubber og forbund er forpliktet til å støtte NKKs virksomhet samt å følge NKKs lover og bestemmelser. Lovene er med andre ord bindende for NKKs medlemmer.

I tillegg til disse lovene, som gjelder overordnet, er det også stilt krav om at NKKs klubber og forbund skal ha lover som samsvarer med de obligatoriske krav i NKKs til enhver tid gjeldende lovmal for klubber og forbund, jf. NKKs lover § 2-1 (3). Lovmalen skal gjelde uavhengig av om bestemmelsene er tatt inn i klubben eller forbundets eget lovverk.

Per dags dato finnes det en lovmal for klubber¹³ og en lovmal for forbund¹⁴. Begge lovmaler ble vedtatt i 2017, og sist endret i 2021 og 2022.

4.2 Nærmere om NKK og NKKs organisasjonsstruktur

Rammeverket for NKKs organisasjon består først og fremst av hva organisasjonen selv har vedtatt.

¹¹ Woxholth (2020) s. 534

¹² NKKs strategier 2024-2026, [NKKs strategier for perioden 2024-2026.pdf](#)

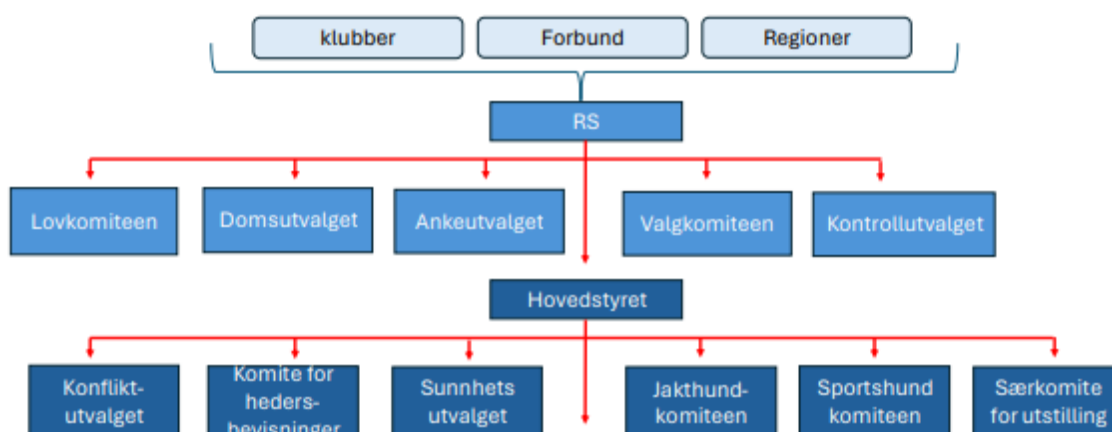
¹³ [Lovmal for klubber 2017.pdf \(nkk.no\)](#)

¹⁴ [Lovmal for forbund 2017.pdf \(nkk.no\)](#)

NKKs lover § 1-1 første ledd beskriver hvordan NKK er organisert:

«Norsk Kennel Klub (NKK) er hovedorganisasjonen for hundeinteressene og hundeeierne i Norge. NKK består av selvstendige klubber og forbund. NKK er en frivillig, partipolitisk nøytral og uavhengig organisasjon.»

NKK er en hovedorganisasjon som består av flere underforbund og klubber. I forarbeidene til NKKs lover på side 17 fremkommer det at «det er viktig å få klart frem at NKK er et fellesforbund bestående av selvstendige klubber og forbund». NKKs organisasjonskart er som følger:

Det følger av Prosjektrapport om god medlemsstyring og organisasjonsledelse i NKK s. 24 at NKK har en «kompleks organisering i den forstand at det er mange ulike organer på ulike nivåer, med ulik størrelse og ulike kompetanser som skal samarbeide på kryss og tvers».¹⁵ Prosjektgruppen definerer NKK som en «føderativ organisasjon» som eies og styres av medlemmene gjennom flertallsvedtak i organisasjonens valgte organer. Føderativ organisasjon defineres i prosjektrapporten som «enheter med en viss grad av selvbestemmelse» som er bundet sammen med felles ledelse.

4.3 Representantskapsmøtet (RS)

Representantskapsmøtet (RS) er NKKs høyeste myndighet, og avholdes annethvert år innen utgangen av juni måned, jf. NKKs lover § 3-1 (1).

Representanter fra klubbene, forbundene og regionene har møte- og stemmerett på RS, jf. § 3-2. Alle NKKs klubber, forbund, regionene, Hovedstyret (HS) og foreninger som har samarbeid med NKK og komiteene har forslagsrett til RS, jf. § 3-1 (5). Hvert enkeltmedlemskap i klubbene gir én stemme og beregnes etter antall enkeltmedlemskap per 31. desember året før RS, jf. § 3-2 (2).

I forarbeidene til NKKs lover er det beskrevet mer utfyllende om hvilken status og rolle RS skal ha innenfor organisasjonen.¹⁶ RS har instruksjons- og omgjøringskompetanse overfor NKKs øvrige organer, både generelt og i spesielle saker, jf. forarbeidene s. 27. Denne kompetansen gjelder ikke

¹⁵ [Prosjektrapport god medlemsstyring og organisasjonsledelse i NKK.pdf](#)

¹⁶ [Forarbeider til NKKs lover.pdf](#)

overfor klubbene. Innenfor rammen av loven, formålet og øvrige materielle kompetansebegrensninger har RS utstrakt kompetanse til å bestemme hvilke vedtak som skal fattes.

RS har en overordnet myndighet og kompetanse i forhold til medlemsklubbene i organisasjonen. Bestemmelser og vedtak som skal være bindende for hele organisasjonen, vedtas av RS.

Representantskapsmøtets oppgaver fremgår av NKKs lover § 3-4. RS behandler blant annet Hovedstyrets årsberetninger, årsregnskap, samt årsrapporter fra lovkomiteen, disiplinærkomiteen og ankeutvalget. RS skal også vedta instruks for Representantskapsmøtets Ordfører og organer som oppnevnes av RS, det vil si Hovedstyret, kontrollkomiteen, valgkomiteen, disiplinærkomiteen, ankeutvalget og lovkomiteen. RS har med andre ord utstrakt myndighet til å bestemme innholdet i de underliggende organenes oppgaver.

4.3.1 Komiteer

Direkte under RS i organisasjonshierarkiet finner man diverse komiteer som oppnevnes av RS.

Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med at administrasjonen, HS og Representantskapskomiteene følger NKKs eget regelverk, fullmaktsforhold, norsk lov og RS sine beslutninger.¹⁷

Lovkomiteen skal etter anmodning fra klubber, forbund, NKKs organer, regioner eller RS' ordfører, tolke NKKs lover eller regionens lover, samt de bindende lovmalene. Lovkomiteen skal også gi råd til HS og RS i lovsaker. Lovkomiteen kan også tolke regler som gjelder utøvelse av myndighet til delegert kompetanse fra NKK. Lovkomiteens tolkninger er bindende. Lovkomiteens oppgaver og myndighet følger også av NKKs lover § 6-1.

Valgkomiteens oppgave er å fremme forslag til RS på kandidater til de verv som det etter NKKs lover tilligger RS å velge.¹⁸

Domsutvalgets oppgaver er å vurdere, behandle og avgjøre disiplinærsaker med eventuelle vedtak om disiplinære reaksjoner. Domsutvalget behandler alle saker i første instans med unntak av saker som klubb eller forbund selv behandler, eller saker som er delegert sekretariatet å avgjøre etter NKKs lover § 7-5. I saker hvor klubb og forbund eller sekretariatet har fattet avgjørelse som førsteinstans, er Domsutvalget ankeinstans, og treffer endelig avgjørelse, jf. § 7-7 (2). Medlemmene i domsutvalget velges av RS, og disiplinærbestemmelsene følger for øvrig av NKKs lover kapittel 7.

Ankeutvalget behandler anker over disiplinærvetakt fattet av domsutvalget når domsutvalget har avgjort saken i første instans. Medlemmene i ankeutvalget velges av RS.

4.4 Hovedstyret (HS)

Det følger av NKKs lover § 4-1 at Hovedstyret (HS) er NKKs høyeste myndighet mellom Representantskapsmøtene. Hovedstyret er ansvarlig for det overordnede strategiske arbeidet i organisasjonen, men er under RS i organisasjonshierarkiet.

¹⁷ Instruks for Kontrollkomitee: [Instruks kontrollkomiteen.pdf \(nkk.no\)](#)

¹⁸ [Instruks valgkomiteen.pdf \(nkk.no\)](#)

Det følger av forarbeidene at HS er underlagt de vedtak og retningslinjer som RS gir. NKKs lover utgjør også en skranke for de vedtak HS fatter, samt virksomheten for øvrig. Som nevnt er det også RS som velger Hovedstyrets medlemmer, inkludert leder og nestleder.

Hovedstyret er gitt fullmakt av RS til å fastsette årsberetninger, resultatregnskap og balanser, samt fullmakt til å fastsette budsjett for andre påfølgende år innenfor de retningslinjene som er fastsatt av RS, jf. § 4-1 (2).

Dessuten kan HS innkalle til årsmøte, ekstraordinært årsmøte eller annet møte hos klubber, forbund eller i region når «særlige grunner» foreligger, jf. § 4-1 (3). Det følger av forarbeidene at dette ikke vil være i strid med den enkelte klubbs selvråderett, da HS ikke kan treffe avgjørelser på disse møtene. HS vil imidlertid kunne ta initiativ til en dialog innad i den enkelte klubben, og på den måten bidra aktivt til konfliktløsning, selv om HS ikke kan treffe beslutninger som binder klubben.¹⁹ At vedtaket er praktisk eller juridisk viktig, og at det er berettiget tvil om hva som gjelder, vil være tilstrekkelig for å anses som særlig grunn som gir HS slik kompetanse.

Hovedstyrets oppgaver er for øvrig hjemlet i NKKs lover § 4-3. En av hovedoppgavene er å avholde RS, samt iverksette RS sine vedtak. Videre skal HS «drive strategisk og politisk ledelse i henhold til det formål og virkeområde som er fastsatt i NKKs lover og de av RS vedtatte føringer og prinsipper», jf. § 4-3 bokstav c.

Hovedstyret skal også «besørge styring og utvikling av NKK, herunder delegere så langt det er hensiktsmessig», jf. § 4-3 bokstav d. I forarbeidene fremholdes det at bestemmelsen må sees i sammenheng med § 4-1 om HS sin kompetanse, og at det inngår mange oppgaver i forvaltningen av NKK, herunder forvaltning av budsjett, utarbeidelse av handlingsplaner, arbeidsplaner, høringer osv. Det fremholdes også at HS hele tiden bør vurdere om delegering er hensiktsmessig, slik at beslutningene fattes nærmest mulig de det gjelder.

Det er imidlertid helt klart at HS etter vedtektene er gitt en klar kompetanse til å styre NKK, herunder til å «besørge» utviklingen av NKK.

HS kan videre opprette særkomiteer og oppnevne utvalg etter behov, samt fastsette instruksjoner for disse, jf. § 4-3.

Et viktig punkt i § 4-3 er bokstav g, som stadfester at HS skal «vedta retningslinjer for raseforvaltningen». Slike retningslinjer ble vedtatt i 2013; Strategidokument, «Raseforvaltningen», vedtatt med grunnlag i NKKs lover § 4-3 bokstav g.²⁰ Dette omtales nærmere i punkt 6 under.

4.4.1 Komiteer

HS oppretter særkomiteer, fastsetter mandat for disse samt oppnevner medlemmer. Særkomiteer opprettes for å ivareta en eller flere aktiviteter innenfor NKK.

NKKs lover § 4-5 andre ledd fastsetter at særkomiteen etter delegering kan bli høyeste faglige myndighet for sitt fagområde, men at de deler av aktiviteten som har betydning eller interesse for flere

¹⁹ Forarbeidene s. 40

²⁰ [Raseforvaltning.pdf \(nkk.no\)](#)

ivaretas av HS. Videre følger det av § 4-5 tredje ledd at særkomiteene kan delegere sin kompetanse til klubber og forbund, men at HS skal godkjenne slik videre delegasjon. Det overordnede ansvaret vil uansett fremdeles ligge hos HS.

Konfliktutvalget er et utvalg oppnevnt av HS. Utvalget har som oppgave å bistå med å løse konflikter i NKKs medlemsklubber.

Sunnhetsutvalget er NKKs rådgivende organ innenfor fagområdet hundens helse og sunnhet. Utvalget er satt sammen av personer med kompetanse innen veterinærmedisin, genetik og praktisk kunnskap om avl og oppdrett. HS bruker utvalget til å forberede saker vedrørende hundens helse og sunnhet. Utvalget kan også selv ta opp saker, samt komme med råd til HS.

Andre utvalg som er oppnevnt av HS er NKKs jakthundkomité og NKKs sportshundkomité. NKK har også en særkomité for utstilling.

4.5 Sekretariatet

Sekretariatet ved generalsekretæren har ansvar for alle administrative funksjoner innen NKK. Sekretariatet utfører også de pålegg og setter i verk de vedtak som HS har truffet.

Generalsekretæren har som øverste administrative leder i NKK, ansvar for å lede og koordinere NKKs virksomhet, implementere politiske vedtak, og sørge for at NKKs tjenester fungerer effektivt.²¹ Generalsekretærens stillingsbeskrivelse er fastsatt av HS, jf. NKKs lover § 4-3 bokstav j.

Generalsekretæren tilsettes av HS og har møte med tale- og forslagsrett på HS møter, og har møterett på RS uten stemmerett, jf. §§ 4-4 og 3-2.

4.6 Regionene

NKKs regioner har sitt virksomhetsområde innenfor et geografisk område angitt av HS, jf. NKKs lover § 5-1. Det følger av den samme bestemmelsen at regionene er selvstendige rettssubjekter.

Regionene består av lokale hundeklubber og etablerte avdelinger/grupper av raseklubber/forbund som er lokalisert i en regions geografiske område, jf. NKKs lover § 5-1 andre ledd. Regionene har til formål å arbeide for hundeholdet og hundesportens utvikling i regionen og å fremme samarbeidet mellom klubbene og forbundene i regionen, jf. NKKs lover § 5-2 andre ledd. Det er vedtatt egne lover for regionene, som fremgår av NKKs lover del II. Regionene representerer aktivitetsklubbene inn mot RS.

4.7 Klubber og forbund

NKK omfatter 264 medlemsklubber og forbund. Medlemsklubber omfatter både raseklubber og aktivitetsklubber.

²¹ [Stillingsbeskrivelse generalsekretær i Norsk Kennel Klub.pdf \(nkk.no\)](#)

Klubber og forbund som «arbeider for å fremme NKKs formål» kan opptas som medlem av NKK, jf. NKKs lover § 2-1 som også klargjør at «ingen har krav på medlemskap i NKK». Det er HS som avgjør om en klubb eller et forbund skal tas opp som medlem i NKK, jf. NKKs lover § 4-3 bokstav e.

Klubbene og forbundene er «forpliktet til å støtte NKKs virksomhet, samt å følge NKKs lover og bestemmelser», jf. § 2-1 (4).

Medlemskap i NKK opphører enten ved utmeldelse eller oppsigelse. RS kan vedta oppsigelse av en medlemsklubb dersom RS «finner det ønskelig», jf. NKKs lover § 2-2 (1) bokstav b. HS kan også avslutte medlemskapet til en klubb eller et forbund når medlemmet «vesentlig misligholder sine forpliktelser som medlem av NKK, eller når klubb eller forbund opptrer på en slik måte at det må antas å skade NKKs anseelse utad», jf. § 2-2 (2).

Selv om RS kan si opp medlemskapet til en medlemsklubb uten særlig grunn, vil det i praksis imidlertid alltid foreligge en grunn dersom RS beslutter å si opp et medlemskap.²² Det krever 2/3 flertall på RS for å si opp et medlemskap.

Dersom HS skal avslutte medlemskapet til en klubb eller et forbund må disse ha opptrådt klanderverdig.²³

Mange av NKKs medlemsklubber er klassifisert som raseklubber og forbund. Disse jobber for og med spesifikke hunderaser. NKKs lover § 2-2 (3) fastsetter at «Klubb og forbund som har raseansvar mister dette når medlemskapet opphører». Det følger av forarbeidene at NKK etter sine internasjonale forpliktelser med FCI og The Kennel Club (KC), har ansvar for rasene i Norge, og at dette medfører at raseansvaret må forbli hos NKK hvis en medlemsklubb med raseansvar ikke lenger er tilsluttet NKK.²⁴

5 Konfliktløsning og disiplinærreaksjoner i NKK

Det følger av NKKs lover § 1-1 andre ledd at klubber og forbunds selvstendighet og selvråderett skal ivaretas så langt det er forenelig med fellesskapets interesser. Fra tid til annen kan det imidlertid forekomme situasjoner hvor tvister og konflikter ikke løses innad i klubbene og forbundene.

NKK har et konfliktutvalg oppnevnt av HS, som skal bistå med å løse konflikter i NKKs medlemsklubber. Formålet er å løse konflikter innad i organisasjonen på lavest mulig nivå, gjennom dialog og mekling. Utvalget er imidlertid lite brukt, og dets mandat avgrenses dessuten mot saker som er blitt gjenstand for behandling i NKKs disiplinærorgan.

NKK har et eget sanksjonssystem bestående av disiplinærreaksjoner. Disiplinærreaksjoner er regulert i NKKs lover kapittel 7, og bestemmelsene gjelder for alle NKKs klubber og forbund, regioner og organer, samt enkeltmedlemmer i NKKs klubber, jf. § 7-1.

²² Forarbeidene s. 22

²³ Forarbeidene s. 22

²⁴ Forarbeidene s. 23

Det følger av § 7-1 andre ledd at disiplinærbestemmelsene også gjelder for deltakere på arrangement i regi av NKK, samt avl hvor avkom registreres eller søkes registrert i NKKs register, selv om personen ikke er medlem i noen av NKKs klubber og forbund.

NKKs klubber og forbund kan ilegge klubbinterne reaksjoner overfor enkeltmedlemmer etter bestemmelsene i kapittel 7 så langt de passer, jf. § 7-1 tredje ledd. Klubber og forbund kan imidlertid ikke ha avvikende disiplinærbestemmelser i sine egne lover. Avgjørelser som er fattet av klubber og forbund kan påankes til Domsutvalget, jf. § 7-1 femte ledd.

Domsutvalget behandler altså saker i andre instans dersom klubber og forbund selv har behandlet saken i første instans. Ellers behandler Domsutvalget saker i første instans.

Hva som kan medføre reaksjon følger av NKKs lover § 7-2. Først og fremst kan det ilegges reaksjoner ved brudd på NKKs eller klubbens og forbunds lover, bestemmelser eller vedtak, jf. bokstav a. Bestemmelsen omhandler altså brudd på det skrevne regelverket i hele NKKs organisasjon.

Videre kan det ilegges disiplinærreaksjoner dersom det i forbindelse med virksomheten til NKK, NKKs klubber og forbund eller avl hvor avkommene registreres eller søkes registrert i NKKs register, utøves rettsstridig vold, opptres uredelig, gis villedende opplysninger eller forklaringer, begås økonomiske misligheter eller på annen måte opptres uakseptabelt, jf. § 7-2 bokstav b.

Det følger av forarbeidene at normen for hva det kan ilegges reaksjon på er at det anses for å være «uakseptabelt», og at dette er en «meget skjønnsmessig bestemmelse».²⁵ Hva som er akseptabelt eller ikke avgjøres at det organ som ilegger reaksjonen. Det fremgår videre av forarbeidene at det må vurderes konkret om hendelsens eller oppførselens tilknytning til NKK er tilstrekkelig nær og om det er behov for å reagere for å ivareta hensynene bak disiplinærbestemmelsene.

Det kan også ilegges reaksjoner dersom det begås en handling som er egnet til negativt å påvirke klubber og forbunds mulighet til å avholde terminfestede arrangementer, jf. § 7-2 bokstav c.

I henhold til bestemmelsens bokstav d kan reaksjoner ilegges dersom tillitsvalgte, herunder NKK- autoriserte og bemyndigede personer, opptrer på en måte som er uforenelig med rollen, jf. § 7-2 bokstav d.

At hunder behandles på en uakseptabel måte, kan også medføre disiplinærreaksjon, jf. § 7-2 bokstav e. Det fremgår av forarbeidene til NKKs lov at muligheten til å kunne reagere mot uønsket behandling av hund ikke er knyttet opp mot virksomheten til NKK og medlemsklubbene.²⁶ Det fremgår at «all uønsket behandling av hund – også den som skjer hjemme i familiens hage – kan det reageres mot».

Til sist kan det ilegges disiplinærreaksjoner dersom det fremmes «sterkt krenkende eller svært utilbørlige offentlige utsagn om NKKs tillitsvalgte, autoriserte eller bemyndigede», jf. § 7-2 bokstav f.

²⁵ NKKs forarbeider s. 60

²⁶ NKKs forarbeider s. 61

NKKs lover § 7-3 regulerer hvilke reaksjoner som kan ilegges. Domsutvalget og Ankeutvalget kan ilegge alle typer reaksjoner som er nevnt i bestemmelsens bokstav a til j, og reaksjonene kan ilegges uten tidsbegrensning.

Klubber og forbund kan bare ilegge reaksjoner etter bokstav a, b, e, f, g, h og j innen egen klubb/eget forbund, jf. § 7-3 femte ledd. Dette omfatter irrettesettelse eller advarsel, tap av hedersbevisning, tap av rett til å ha og tap av tillitsverv, autorisasjoner og bemyndigelser, tap av enkeltmedlemskap og rett til enkeltmedlemskap (eksklusjon) og tap av premier og mesterskap.

Klubber og forbund kan ikke ilegge reaksjoner som gjelder tap av retten til å registrere valper i NKKs register eller tap av kennelnavn og retten til å ha kennelnavn. Dette tilsier at forvaltningen av avl og oppdrett skal ligge høyere opp i NKK-systemet.

Reaksjoner kan også ilegges av den som er bemyndiget i henhold til fullmakt fra HS i henhold til § 7-10, jf. § 7-5. Etter § 7-10 kan HS delegere visse reaksjoner til NKKs sekretariat eller respektive særkomiteer.

Saksbehandlingen i disiplinærsaker skal være forutsigbar, veldokumentert og ivareta parter rettssikkerhet, personvern og partsinnsyn i egen sak. Disiplinærsaker skal behandles i de organene som har fullmakt etter vedtektene, slik at det sikres forsvarlig saksbehandling.

NKK har også en egen selvdømmeklausul i § 7-9.

Med en forenings selvdømme menes en avtale om fraskrivelse av retten til å prøve foreningsvedtak eksternt.²⁷ Institusjonelt selvdømme er hvor det er etablert et særlig organ innen foreningen til å avgjøre rettstvisten, slik det er i NKK. At vedtektene utpeker et særlig organ som konfliktløser, er etter praksis et moment som kan tilsi at selvdømmeklausulen er gyldig.

Avgjørelser som blir truffet institusjonelt vil som regel være underlagt særlige saksbehandlingsregler som kan medvirke til at organenes avgjørelser blir «riktigere» i materiell forstand enn beslutninger under det ikke-institusjonelle selvdømme.²⁸

Uansett hvordan man velger å karakterisere en selvdømmeklausul, vil den ha den samme rettslige funksjon, nemlig å sikre en endelig, intern løsning av den aktuelle konflikten. Dersom domstolene aksepterer selvdømmet, vil det kunne avskjære ytterligere prosess om vedtaks gyldighet og ilagte sanksjoner.

Det følger av NKKs lover § 7-9 at «Ankemulighetene innen NKK skal brukes før sak kan bringes inn for ordinære domstoler». NKKs selvdømmeklausul søker med andre ord ikke å avskjære medlemmer fra å bringe tvister inn for eksternt prøving i domstolene, men setter likevel vilkår om å først å uttømme ankemulighetene innad i NKK.

²⁷ Woxholth (2020), s. 534

²⁸ Woxholth (2020), s. 534

Det fremgår av forarbeidene at det er naturlig at saken prøves fullt ut i NKK før den bringes inn for domstolene, og at konflikter med tilknytning til NKK bør løses internt i organisasjonen.²⁹

6 Nærmere om kompetanse knyttet til avlsprogram

6.1 Innledning

Våren 2024 la prosjektgruppen for styring og ledelse av organisasjonen frem sin rapport, «God medlemsstyring og organisasjonsutvikling».³⁰ Rapporten kom som følge av at RS i 2023 etablerte et prosjekt som skulle bidra til bedre styring og ledelse av organisasjonen, og man så særlig behov for å avklare hvem som har kompetanse og myndighet til å gjøre hva innad i NKK. Rapporten utreder med andre ord ansvarsområder, roller og myndighet innad i organisasjonen.

Prosjektgruppen fant blant annet at det var «alvorlige mangler» ved Hovedstyrets mulighet og evne til å styre organisasjonen. Videre fremkommer det av rapporten at beslutningslinjene som er trukket opp i organisasjonskartet ikke fungerer i praksis.

Uklare kompetanseforhold knyttet til raseforvaltningen forstår vi har kommet på spissen etter at Høyesterett i 2023 avsa dom i sak reist av Dyrebeskyttelsen Norge mot NKK, to raseklubber og flere hundeoppdrettere om lovligheten av avl av to hunderaser. Sakens tvistetema var om avl av hunderasene cavalier king charles spaniel og engelsk bulldog er i strid med dyrevelferdsloven § 25. Dyrebeskyttelsen tok ut stevning fordi de mente disse to rasene har så store helsemessige plager på rasenivå at avl er i strid med loven.

Høyesteretts flertall på tre dommere kom til at fortsatt avl på cavalier er i strid med dyrevelferdsloven § 25, og dommen forbyr derfor videre avl på rasen «slik avlen foregår i dag».

Høyesterett uttalte imidlertid at et krysningsprosjekt hvor man får en cavalier-lignende rase, men uten de alvorlige sykdommene, «ikke nødvendigvis [vil] komme i strid» med dommen, jf. dommens avsnitt 143.

Muligheten for slike krysningsprosjekter nødvendiggjør en utredning av kompetanseforholdene i NKK.

NKK har også bestemt at det skal utarbeides nye avlsprogrammer for samtlige raser i NKK. Avlsprogrammene skal fremme avl av friske og funksjonelle hunder. NKK holder det som sannsynlig at den nye forskriften som Mattilsynet arbeider med (Hundeavlsforskriften), vil pålegge NKK å utarbeide avlsprogrammer for samtlige raser organisasjonen registrerer. Avlsprogrammene vil ifølge NKK erstatte de rasespesifikke avlsstrategiene (RAS), som uansett skulle revideres.³¹

Spørsmålet om hvem som har kompetanse til å bestemme innholdet i avlsprogrammene vurderes nærmere i det følgende.

²⁹ Forarbeidene s. 74

³⁰ [Prosjektrapport god medlemsstyring og organisasjonsledelse i NKK.pdf](#)

³¹ [Avlsprogrammene - NKK](#)

6.2 Domstolenes vurderinger av kompetanseforhold og NKKs ansvar

6.2.1 Tingrettens dom

Dyrebeskyttelsen tok ut søksmål mot både NKK, de to raseklubbene, samt tre navngitte oppdrettere av hver av rasene. Dyrebeskyttelsen anførte for tingretten at søksmålet ble anlagt for å få avklart om dyrevelferdsloven § 25 begrenser hva slags genmateriale som kan videreføres gjennom avl, og om genmateriale for bulldog og cavalier overskrider denne grensen. På denne bakgrunn ble saken anlagt på «rase-nivå», og ikke på individ- eller klubbnivå.

Tingretten uttalte at retten ikke trengte å ta særskilt stilling til om NKK var omfattet av dyrevelferdsloven § 25, fordi påstanden mot NKK var utformet som en ren fastsettelsespåstand om at avl av rasene er i strid med § 25. Videre fant tingretten at NKK er en «avlsorganisasjon» i bestemmelsens forstand, slik bestemmelsen lyder i dag. Retten viste til lovens forarbeider, Prop. 128 L (2020-2021) s. 8, som legger til grunn at begrepene «avlsorganisasjoner og raseklubber» var ment å også omfatte de aktører som «lager kriterier for valg av avlsdyr og på denne måten legger premissene for avlen».

Tingretten skrev følgende om NKK:

«Etter vedtektenes § 1-1 tredje ledd har NKK det overordnede ansvar for hundeavl og hunderaser i Norge, men forvaltningen av den enkelte rase delegeres til de respektive raseklubber. Samtidig skal vedtektene til NKKs klubber og forbund oppfylle det obligatoriske innhold i NKKs lovmal, uavhengig av om dette er særskilt inntatt i vedkommende klubb eller forbunds vedtekter, eller ei. Klubber og forbund er videre forpliktet til å støtte NKKs virksomhet samt å følge NKKs lover og bestemmelser.»

Tingretten presiserte også at raseklubbens vedtekter er godkjent av NKK, og er skåret over samme lest. Videre fremkommer det av dommen at raseklubbene er ansvarlig for utarbeidelse av oppdatering av rasespesifikke avlsstrategier for «sine» raser, men at de også må godkjennes av NKK. Tingretten fastslo at rasehundklubbenes medlemmer er «foreningsrettslig forpliktet til å følge både klubbens og NKKs regler og anbefalinger», og at mulige sanksjoner inkluderer registreringsnektelse, avlssperre og eksklusjon.

Tingretten siterte også fra et vitneavhør med et vitne fra Mattilsynet om dialogen med NKK omkring hundeavl, som illustrerer noe av kompleksiteten:

«Vi har spesielt tatt opp med NKK i hvilken grad de håndhever regelverket og bruker sanksjoner mot klubber og oppdrettere. Utfordringen er at NKK er en medlemsklubb, der det er frivilling å være med. Strengt krav jager medlemmer bort. Den høye andelen registrerte hunder i NKK er en styrke i Norge. Andelen hunder som ikke er registrert i den nasjonale kennelklubben, er så vidt vi vet mye lavere i land vi kan sammenligne oss med.»

Om forholdet til de internasjonale reglene skrev tingretten følgende:

«Den enkelte hunderase administreres av en nasjonal rasehundklubb – for Rasene i saken her den engelske rasehundklubben. Både Rasehundklubbene og den enkelte oppdretter av Cavalier

og Bulldog er organisasjonsmessig forpliktet til å følge den internasjonale rasestandard i sin avl, og endring av rasestandard forvaltet utenlands krever langvarig innsats gjennom FCI.»

6.2.2 Lagmannsrettens dom

Også lagmannsretten kom til at NKK, Norsk Cavalierklubb og Norsk Bulldog Klubb gjennom sin virksomhet driver «avl» i dyrevelferdslovens forstand av henholdsvis Cavalier og Engelsk bulldog. Lagmannsretten skrev at det ikke er et krav om at klubbene er direkte involvert i avlsvirksomheten typisk knyttet til inseminering eller paring mellom to hunder. «Avl» omfatter også mer indirekte påvirkning overfor oppdretterne som medlemmer, gjennom utarbeidelse av rasestandarder og kriterier mv.

6.2.3 Høyesteretts dom

Etter tvisteloven § 1-3 andre ledd må det foreligge tilstrekkelig tilknytning til søksmålgjenstanden hos den som fremmer krav, og hos den som kravet er rettet mot. Høyesterett uttalte at det ikke er tvilsomt at vilkåret er oppfylt både for Dyrebeskyttelsen og for oppdretterne som forestår avl. I tråd med både tingrettens og lagmannsrettens konklusjon kom også Høyesterett til at kravet er oppfylt for NKK og raseklubbene som forvalter rasekriteriene og fastsetter avlsstrategier.

Høyesterett konkluderte med at fortsatt avl av cavalier, slik den er i dag, er i strid med dyrevelferdsloven § 25. Det vil med andre ord si at det er forbudt å avle videre på denne rasen i dag.

6.3 Utkastet til ny Hundeavlsforskrift

Det følger av dyrevelferdsloven § 25 at «dyreholdere, oppdrettere, avlsorganisasjoner og raseklubber» gjennom avl skal fremme egenskaper som gir robuste dyr med god funksjon og helse.

Bestemmelsen ble endret fra 1. juli 2021, hvor pliktsubjektet ble presisert i første ledd. Departementet har uttalt at hensikten bak endringen har vært å tydeliggjøre at det kan stilles krav for hva avlsplaner for storfe, småfe og hest skal inneholde om arvelige lidelser, og at det kan stilles tilsvarende krav til dyreholdere, oppdrettere, avlsorganisasjoner og raseklubber for øvrige dyrearter.³²

Dyrevelferdsloven § 25 fjerde ledd gir hjemmel og fullmakt til å gi nærmere forskrifter om avl av dyr.

Mattilsynet deltar i utviklingen av regelverket som skal ivareta dyrs velferd i Norge, og har utarbeidet et utkast til forskrift om velferd for hunder i forbindelse med avl (Hundeavlsforskriften). Forskriftsarbeidet forstår vi ble midlertidig stilt i bero i påvente av kommende EØS-regelverk som også kan få betydning for ansvars- og kompetanseforhold. Det siste forskriftsutkastet vi er kjent med er datert 1. desember 2023.

Departementet har også gitt innsyn i korrespondanse mellom Mattilsynet og departementet der det fremkommer at forslaget til avlsforskrift er justert i etterkant av Høyesterettsdommen med bestemmelser om forbud mot avl, omsetning og innførselsforbud samt krav til avlsprogrammer for raser med betydelige problemer. Vi ser altså at myndighetene har til hensikt å følge opp

³² Prop. 128 L (2020-2021) s. 6

Høyesterettsdommen med nye og betydelig strengere krav som vil gjelde både for NKK, raseklubber og oppdrettere.

Forskriftsutkastet stiller krav til at oppdrettere «skal ha og følge skriftlige avlsplaner med rutiner for hvordan de vurderer egenskaper hos hundene, og hva de ellers gjør for å følge forskriften», jf. utkastets § 6. Forskriften hjemler også en plikt for enkelte oppdrettere til å melde fra til Mattilsynet om aktiviteten, jf. utkastets § 8.

Det er også inntatt en ny bestemmelse om forbud mot å omsette hunder som er avlet ulovlig. Videre legges det opp til at Mattilsynet får hjemmel til, på eget initiativ, å fastsette forbud mot avl og innførsel av hunderaser og andre hundetyper dersom a) en betydelig andel av hundene har arvelige egenskaper som påfører avkommet fare for unødig belastning, og b) dersom avlsprogram for hundetypen ikke vil sikre at vilkåret i bokstav a ikke lenger er oppfylt innen kort tid. Ansvar for NKK og for raseklubbene for forvaltning av hunderasene kan dermed bli vesentlig strengere, og avlsorganisasjonen som har ansvar for avlsprogrammet vil måtte sikre rasens sunnhet «innen kort tid».

Utkastet fastsetter at hunder som tilhører hundetyper som er forbudt å avle etter forskriften, heller ikke kan innføres til Norge. Utkastet har i vedlegg 1 listet opp cavalier king charles spaniel som innebærer at det kan komme et forskriftsfestet forbud mot både avl og *innførsel* av cavalier. Dette vil ytterligere forsterke virkningene av Høyesterettsdommen.

Brudd på forbud mot avl og innførsel vil kunne medføre straff etter dyrevelferdsloven § 37, som fastsetter at forsettlig eller grovt uaktsom overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven eller vedtak, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler. Grov overtredelse vil kunne medføre fengsel inntil 3 år.

Utkastets § 21 regulerer avlsprogram. Bestemmelsen fastslår at «avlsorganisasjoner og raseklubber skal ha eller være tilsluttet avlsprogram som inneholder krav til oppdretterne for hver hundetype som den enkelte avlsorganisasjonen eller raseklubben organiserer avl av».

NKK og raseklubbene får et ansvar i medhold av lov og forskrift til å utvikle avlsprogrammer som er i samråd med personell som har særlig kompetanse innen genetikk og på arvelige egenskapers betydning for dyrevelferden, jf. b). Forskriften fastholder dessuten at det er avlsorganisasjonene som skal sikre at raseklubbens avlsprogram «er i samsvar med avlsprogrammene til den overordnede avlsorganisasjonen», jf. a).

Forskriftsutkastets § 22 stiller nærmere krav til innholdet i avlsprogram, herunder at «avlsorganisasjonene og raseklubbene» skal fastsette en rekke ting for hver hundetype i avlsprogrammene. Det fremgår at «kravene i avlsprogrammet skal sikre at avlsmålene nås og opprettholdes på en effektiv måte», og at «dersom en betydelig andel av hundene som tilhører hundetypen, har arvelige egenskaper som påfører avkommet fare for unødig belastning», skal avlsprogrammet sikre at avlsmålene nås «innen kort tid».

Utkastet til hundeavlsforskriften tilsier med andre ord at både NKK og raseklubbene får et strengt ansvar med å forvalte rasene på en best mulig måte.

Det er derfor desto viktigere at NKK innad i organisasjonen klargjør premissene for nye avlsprogrammer og hvordan det skal sikres at disse utarbeides i samråd med personell med særlig kompetanse innen genetikk og dyrevelferd. Som vi kommer tilbake til nedenfor, er det HS som har det overordnede ansvaret for utarbeidelse av nye avlsprogrammet.

6.4 Dagens rasespesifikke avlsstrategier (RAS) og kompetanse til å utarbeide disse

Det følger av NKKs lover § 1-1 tredje ledd at NKK har «det overordnede ansvar for hundeavl og hunderaser i Norge», men at «forvaltningen av den enkelte rase delegeres til de respektive raseklubber». NKKs formålsparagraf i § 1-2 sier også at NKK har til formål å ivareta utviklingen av den enkelte hunderase.

Medlemmer av NKK plikter i sitt oppdrett å overholde NKKs Etiske grunnregler for avl og oppdrett. De etiske grunnreglene for avl og oppdrett ble vedtatt av HS 22. mai 2022.³³ Medlemmer av NKK plikter også å overholde FCIs internasjonale avlsregler, FCIs Code of Breeding Ethics³⁴, samt drive sitt oppdrett i overensstemmelse med NKKs avlsstrategi. NKKs avlsstrategi ble vedtatt av HS 27. november 2007.³⁵

Et sentralt punkt i avlsstrategien er at bare funksjonelt, klinisk friske hunder skal brukes i avl.

Disse reglene er vedtatt av NKK sentralt, og er fellesregler som gjelder for alle raseklubber. Reglene stiller minstekrav for raseklubbens forvaltning av sine raser, jf. forarbeidene s. 17. Det fremgår også av forarbeidene at godkjenning av krysninger mellom to raser, fortsatt må tilligge NKK etter det regelverk som gjelder i FCI.

Hovedstyret har som nevnt vedtatt retningslinjer for raseforvaltningen i henhold til NKKs lover § 4-3 bokstav g.³⁶ Det følger av retningslinjene at NKK skal delegere oppgaven med forvaltningen av den enkelte rase til raseklubben. De forskjellige raseklubbene har på sin side et «særlig ansvar for forvaltning og ivaretagelse av sin(e) rase(r) og har som følge av det rett til å foreslå for NKK avlsmessige tiltak/restriksjoner». Formålet er at avl skal skje i ønsket retning innenfor de rammer som er gitt i den til enhver tid gjeldende rasestandard, med fokus på helse, atferd, bruksegenskaper og funksjonalitet.

Videre fremgår det av retningslinjene at raseklubbene har som oppgave å «utvikle og vedlikeholde rasespesifikke avlsstrategier (RAS)». NKK har med andre ord delegert forvaltningen av den enkelte hunderase til de ulike raseklubbene i tråd med NKKs lover § 1-1 tredje ledd, herunder ansvaret for utviklingen av RAS.

Det er imidlertid NKK som har det overordnede ansvaret for avl, mens raseklubbene har fått delegert ansvaret for den enkelte rasen. Det er HS som har ansvaret for raseforvaltningen på overordnet nivå, og det er klart at HS også har en rett og plikt til å utvikle og vedlikeholde RAS, selv om de tidligere har delegert forvaltningen til raseklubbene. Siden raseansvaret er delegert fra NKK, kan NKK, som ved all delegasjon, formelt sett trekke tilbake delegasjonen og fatte beslutninger på det delegerte området, jf. forarbeidene s. 18. Det er imidlertid en klart uttalt forutsetning at NKK respekterer

³³ [Etiske grunnregler for avl og oppdrett.pdf \(nkk.no\)](#)

³⁴ [\(Breeding-en-CGMadrid2013-à publier\) \(nkk.no\)](#)

³⁵ [Etiske grunnregler for avl og oppdrett.pdf \(nkk.no\)](#)

³⁶ [Raseforvaltning.pdf \(nkk.no\)](#)

medlemsklubbenes arbeid og utviser varsomhet med å benytte seg av den kompetanse som alltid vil være i behold ved en delegasjon.

6.5 Kompetanse til å utarbeide de nye avlsprogrammene

Avlsprogrammene skal ta utgangspunkt i de regler og retningslinjer klubber og forbund med ansvar for rasene har vedtatt, samt NKKs eksisterende, overordnede regelverk. Videre fremgår det av NKKs nettsider at dagens tiltak og regelverk skal endres og/eller utvides når det er formålstjenlig, for å sikre at samtlige krav i den kommende forskriften møtes.

Utarbeidelsen av avlsprogrammene er etter det vi forstår allerede godt i gang, og HS har nedsatt en arbeidsgruppe for avlsprogrammene. Arbeidsgruppen består av en representant fra HS, to representanter fra NKKs Sunnhetsutvalg, en representant fra et forbund, en representant fra en raseklubb, samt representanter fra sekretariatet med kompetanse innen IT, genetikk og veterinærmedisin.

HS har delegert beslutningsmyndighet for programmets innhold til Sunnhetsutvalget.

Avlsprogrammene skal bestå av en generell del og en rasespesifikk del, og programmene vil inneholde krav til helseundersøkelser, DNA-tester og mentaltester.

Et sentralt spørsmål er imidlertid hvem som har kompetanse til å utarbeide disse avlsprogrammene. Herunder er det en problemstilling hvorvidt avlsprogrammene skal regnes som regelverk, eller om det er tale om en samling av praktiske tiltak som kan og skal gjennomføres i forbindelse med avl og oppdrett. Dette vil kunne ha betydning for hvilke slutninger som kan trekkes med grunnlag i vedtektsbestemmelsene når det gjelder kompetansespørsmålet.

Ansvar, myndighet og fullmakter er regulert i NKKs lover, samt i mandatene til de ulike komiteene og utvalgene oppnevnt av enten RS eller HS.

Den sentrale bestemmelsen er fremdeles NKKs lover § 1-1 tredje ledd:

«NKK har det overordnede ansvar for hundeavl og hunderaser i Norge, men forvaltningen av den enkelte rase delegeres til de respektive raseklubber.»

Som gjennomgått ovenfor, er forvaltningen av den enkelte rase i dag delegert til de respektive raseklubbene, og det ligger i henhold til retningslinjene for raseforvaltning innenfor raseklubbenes ansvarsområde å utvikle og vedlikeholde de rasespesifikke avlsstrategiene.

For at NKK skal kunne oppfylle sitt «overordnede ansvar» for hundeavl og hunderaser i Norge, er det imidlertid like klart at NKK har tilsvarende kompetanse. Foreningen kan derfor styre utviklingen av hunderaser i Norge, for eksempel ved å legge føringer for gjennomføringen av avl og oppdrett. Følgelig forutsetter regelen i § 1-1 tredje ledd at NKK også har kompetanse til å regulere den praktiske gjennomføringen av hundeavl.

Når NKK etter vedtektene plikter å sørge for at hundeavl foregår i ønsket retning, vil utarbeidelse av avlsprogrammer falle innenfor den kompetanse som forutsetningsvis tilligger foreningen etter § 1-1 tredje ledd.

Som gjennomgått ovenfor, har også domstolen lagt til grunn at raseklubbens medlemmer er foreningsrettslig forpliktet til å følge NKKs regler og anbefalinger.

Uttalelsene i forarbeidene til NKKs lover trekker i samme retning:

*«NKK har etter internasjonale avtaler (FCI) det overordnede ansvar for rasene i Norge. Avl av hunder er også en av de store fellesnevnerne i NKK-systemet. Som ledd i å ivareta det overordnede ansvaret kan det lages fellesregler som gjelder alle, eksempelvis etiske regler for avl og oppdrett, og stille visse minstekrav for raseklubbens forvaltning av sine raser. **Godkjenning av kryssninger mellom to raser, må fortsatt tilligge NKK etter det regelverk som gjelder i FCI.** Når NKK skal utøve forvaltningen av sitt overordnede ansvar, skal dette som prinsipp skje etter at raseklubbene har blitt hørt. Det forutsettes at HS vedtar retningslinjer for raseforvaltningen som inneholder de temaer som i dag finnes i Medlemsavtalen og eventuelt andre forhold det er ønskelig å få klarhet i knyttet til at NKK har det overordnede ansvar for avl og raseklubbens ansvar for den enkelte rase. I et slikt dokument er det naturlig også å si noe nærmere om hvilke forpliktelser NKK har. **Siden raseansvaret er delegert fra NKK, kan NKK som ved all delegasjon, formelt sett trekke tilbake delegasjonen og fatte beslutninger på det delegerte området.** Det er en klar forutsetning at NKK respekterer medlemsklubbens arbeid og utviser stor varsomhet med å benytte seg av den kompetanse som alltid vil være i behold ved en delegasjon.»³⁷ (uthevet her)*

At det er «forvaltningen» av den enkelte rase som er delegert til raseklubbene tilsier at raseklubbene er gitt det primære ansvaret med å tilrettelegge og arbeide for at avlen foregår etter *gjeldende rasestandard*. Dette kan sees på som en kompetanse som er forbeholdt den praktiske delen av raseforvaltning. Det er imidlertid NKK som har kompetanse og dermed rett og plikt til å *utarbeide* de til enhver tid gjeldende retningslinjer for avl og øvrige regelverk knyttet til avl. Uttalelsene i forarbeidene tilsier altså at NKK har kompetanse til å utarbeide regelverk om avl, herunder knyttet til den enkelte rase.

Når det nå skal utarbeides nye avlsprogrammer, vil det være tale om mer enn å vedlikeholde allerede vedtatte avlsstrategier. Dette kan tilsi at NKK har kompetanse til å utarbeide avlsprogrammene, spesielt dersom avlsprogrammene ses på som en form for regelverk som styrer gjennomføringen av avl.

Raseklubbene har kompetanse til å utarbeide RAS fordi denne myndigheten er delegert til dem etter § 1-1 tredje ledd. NKK kan trekke tilbake denne delegasjonen på hvilket som helst tidspunkt, og fatte beslutninger på det delegerte området. NKKs lover § 1-1 andre ledd fastholder at klubber og forbund har selvstendighet og selvråderett, og at denne skal ivaretas «så langt det er forenlig med fellesskapets interesser». Denne ordlyden tilsier at dersom klubbens og forbundens forvaltning av hundeavl og hunderaser er i strid med «fellesskapets interesser», så har NKK som overordnet myndighet det siste ordet. Klubbens og forbundens selvstendighet og selvråderett er med andre ord ikke absolutt.

Hvor den nærmere grensen måtte gå, er det ikke nødvendig å ta stilling til her. Det foreligger en rettskraftig Høyesterettsdom om at avl på cavalier rasen er forbudt i Norge. Det er innlysende at NKK

³⁷ Forarbeidene til NKKs lover § 1-1 s. 17-18

i en slik situasjon kan og skal gripe inn med de tiltak og vedtak som er nødvendige for å sikre fremtidig lovlig avl i Norge.

Gjennomgangen av HS og RS sin kompetanse ovenfor viser at begge organer har en vidtgående beslutningsmyndighet. Vedtektsbestemmelsene omhandler ikke direkte disse organenes rolle i utarbeidelsen av avlsprogrammer, men som foreningens øverste organer er det nærliggende at slik kompetanse ligger til disse.

HS skal som sagt vedta retningslinjer for raseforvaltningen etter NKKs lover § 4-3 bokstav g, og skal dessuten på et mer overordnet nivå besørge styring og utvikling av NKK. HS har derfor en overordnet kompetanse til å legge føringer for raseforvaltningen, herunder for hvordan utarbeidelsen av avlsprogrammer skal skje.

I retningslinjene for raseforvaltning fremgår det under punkt 3.5 «Avlsregler og retningslinjer» at raseklubbene kan «foreslå spesifikke avlsregler og/eller retningslinjer» mht sunnhet og helse», samt «foreslå de viktigste avlskriteriene i prioritert rekkefølge». Videre fremgår det at raseklubbene kan «anbefale en fornuftig innavlsgrad for rasen». Ordlyden i retningslinjene tilsier altså at raseklubbene ikke selv har kompetanse til å vedta avlsregler og avlskriterier, men at de skal bidra med sin spesialkompetanse knyttet til den spesifikke rasen. Raseklubbene har etter dette en forslagsrett overfor NKK når det gjelder avlsmessige tiltak og restriksjoner, men ikke egen kompetanse til å vedta nye avlsprogrammer. Under punkt 3.1 fremgår det nettopp at raseklubbene skal «foreslå endringer og være høringspart for endringer i regler som har avlsmessig betydning/verdi».

Til sist i retningslinjene for raseforvaltning fremgår det at NKK kan frata klubben forvaltningsansvaret dersom raseklubben misligholder sin tillit som raseforvalter.

Oppsummert tilsier en tolkning av vedtektene og retningslinjene at det ligger innenfor HS sin kompetanse og sitt ansvar å vedta nye avlsprogrammer, all den tid dette vil være overordnede avlsregler og retningslinjer med henhold til sunnhet og helse. Selv om raseklubbene har et praktisk ansvar for å tilrettelegge og arbeide for at avlen foregår etter «gjeldende» rasestandard, må det være opp til de øverste organene i NKK å vedta nye regler og retningslinjer. Dette er spesielt viktig med tanke på det ansvaret som den fremtidige hundeavlforskriften vil føre med seg.

6.6 Nærmere om kompetansegrunnlag, delegasjon og tilbakekall

Som beskrevet ovenfor, er det vår vurdering at både RS og HS har en utstrakt beslutningsmyndighet og kompetanse, men at det er HS som har kompetanse til å forvalte og utarbeide avlsprogrammene. I det følgende vil vi si noe nærmere om delegasjon og tilbakekall.

Det ligger innenfor RS sin kompetanse å vedta endringer i lovene for NKK, lovmalene og beslutte oppsigelse av medlemskap for klubber og forbund, jf. § 3-4 bokstav i. RS skal også vedta overordnede strategiplaner for kommende toårsperiode. RS har med andre ord et svært overordnet ansvar. NKKs lover må tolkes slik at RS ikke har ansvar for forvaltningen av RAS eller avlsprogrammer, og heller ikke ansvar for å vedta og godkjenne detaljer i krysningsprosjekter.

Det er HS som har nedsatt arbeidsgruppen for avlsprogrammene, og som dermed har tatt det overordnede ansvaret for prosjektet. HS har delegert beslutningsmyndighet for programmets innhold til Sunnhetsutvalget.

Det følger eksplisitt av NKKs lover § 4-5 at HS kan opprette særkomiteer for å ivareta en eller flere aktiviteter innenfor NKK. Sunnhetsutvalget er en slik særkomité. Det følger videre av § 4-5 andre ledd at særkomiteen, etter delegering, kan bli den høyeste faglige myndighet for sitt fagområde, men at «de deler av aktiviteten som har betydning eller interesse for flere ivaretas av Hovedstyret». Videre følger det av bestemmelsen at HS også kan gi bestemmelser som har til hensikt å skape «ønsket eller nødvendig harmoni internt i NKK, nasjonalt eller internasjonalt». Særkomiteene kan også delegerer sin kompetanse til klubber og forbund, men da må HS godkjenne delegeringen.

Bestemmelsen må sees i sammenheng med de overordnede reglene i NKK. HS er den høyeste myndigheten mellom Representantskapsmøtene, og har i henhold til NKKs lover ansvar for den mer daglige forvaltningen av organisasjonen. HS skal blant annet «drive strategisk og politisk ledelse i henhold til det formål og virkeområde som er fastsatt i NKKs lover og de av Representantskapsmøtets vedtatte føringer og prinsipper», jf. § 4-3 bokstav c. Så lenge HS er gitt en oppgave av RS, som følge av for eksempel vedtektene, er det altså HS som har det øverste ansvaret i praksis. Det er også naturlig, all den tid HS møtes jevnligere enn RS, som kun avholdes hvert andre år.

Det følger klart av NKKs lover at det er HS som skal «besørge styring og utvikling av NKK, herunder delegerer så langt det er hensiktsmessig». HS er med andre ord gitt en klar kompetanse og myndighet av RS, og HS kan også delegerer oppgaver nedover i organisasjonshierarkiet.

Det er HS som skal «vedta retningslinjer for raseforvaltningen», jf. § 4-3 bokstav g. HS skal også «vedta regler, bestemmelser og instruksjoner som det ikke er tillagt andre å vedta». Med andre ord har HS kompetanse til å vedta bestemmelser og instruksjoner som ikke andre eksplisitt er gitt myndighet til å vedta. Og dersom HS har delegert videre en slik myndighet til å vedta bestemmelser og instruksjoner, har HS også myndighet til å trekke tilbake delegasjonen.

Hva gjelder krysningsprosjekter, er dette en oppgave som ikke tilligger noen andre i NKK etter vedtektene. HS må da, som NKKs høyeste myndighet mellom RS, beslutte hovedlinjene i krysningsprosjekter, også for å «skape ønsket eller nødvendig harmoni internt i NKK», jf. § 4-5 andre ledd. For å holde seg innenfor rammene av Høyesteretts dom, og den kommende hundeavlsforskriften, er det derfor viktig at det tas et overordnet ansvar for utformingen av krysningsprosjekter.

Oppsummert har HS en klar og tydelig kompetanse til å vedta avlsprogrammer, samt ta styringen over krysningsprosjekter som startes opp i regi av NKK eller av raseklubber som er medlem av NKK. HS har samtidig myndighet til å gripe inn og ta styringen i situasjoner knyttet til utarbeidelse og oppfølging av avlsprogrammer og krysningsprosjekter når det anses hensiktsmessig eller nødvendig.

7 Det internasjonale regelverket

Nasjonalt er det som nevnt NKK som har det overordnede ansvaret for hundeavl og hunderaser. NKK er imidlertid medlem i det internasjonale kennelforbundet, Federation Cynologique Internationale (FCI). I tråd med anbefalinger fra FCI, ligger ansvaret for rasestandardene hos de forskjellige nasjonale kennelklubbene.

Spørsmålet er hvilke føringer NKKs medlemskap i FCI legger for NKKs kompetanse til å utarbeide avlsprogrammer.

FCI er verdens hundeorganisasjon, og består av 98 medlemmer fra rundt om i verden. Organisasjonen vedtar rasestandarder for rasene anerkjent av FCI, som beskriver rasens egenskaper. Videre sørger FCI for gjennomføring av hundeaktiviteter, slik som konkurranser. FCI vedtar dessuten regelverk, blant annet knyttet til hundekonkurranser og hundeavl.

Norge er et av FCIs medlemsland, og anses som «Full Member», jf. FCIs vedtekter artikkel 8.³⁸ Medlemskapet gir blant annet rett til å foreslå regelendringer, samt bruk av FCIs logo, jf. FCIs vedtekter artikkel 8.2 bokstav c og g.

FCIs vedtekter er samlet i «FCI Statutes». Vedtektene inneholder en rekke regler om blant annet foreningens organisering og økonomi. Så langt vi kan se, er det ingen av bestemmelsene i FCI sine vedtekter som direkte regulerer medlemmenes adgang til å utarbeide avlsprogrammer.

Medlemmenes mer generelle forpliktelser er imidlertid regulert. Ifølge vedtektene artikkel 8.3 bokstav c plikter organisasjonens «Full Members» å overholde «FCI Governing Rules». Med «Governing Rules» siktes det ifølge bestemmelsen til FCIs vedtekter, interne regler og rundskriv, samt vedtak fattet av organisasjonens organer. Som medlem av FCI er altså NKK forpliktet til å overholde de regler som til enhver tid gjelder for FCIs medlemmer.

I henhold til FCIs vedtekter artikkel 8.3 har medlemmer plikt til å «recognize all of the FCI breeds», samt «to respect the FCI breed standards and breed nomenclature». Medlemmer har også plikt til å ekskludere personer som krenker «the code of breeding ethics as defined in the Internal Rules», jf. vedtektene artikkel 8.3 i.

Medlemmer av NKK plikter i sitt oppdrett å overholde FCIs internasjonale avlsregler. FCI har egne «breeding rules» og «breeding strategies», samt en «Code of Breeding Ethics» som medlemslandene er forpliktet til å følge.

Hundeavl er regulert i International Breeding Rules of FCI.³⁹ Ifølge fortalen er avlsreglene bindende for alle medlemmer i FCI. I punkt 1 kulepunkt 1 oppsummeres de overordnede kravene til avl:

«These FCI breeding regulations apply directly to all FCI member countries as well as the contract partners. This means that breeding may only be carried out with pedigree dogs which

³⁸ FCIs vedtekter, se: [FCI-REG-STA-en.pdf](https://www.fci.be/en/members/) . At Norge er «Full Member», fremgår på FCIs nettsider, se: <https://www.fci.be/en/members/>.

³⁹ [\(Breeding-en-CGMadrid2013-à publier\) \(nkk.no\)](#)

have a sound temperament, are healthy in functional and hereditary terms and are registered with a studbook or register (appendix) recognised by the FCI.»

Videre fremgår det at medlemmene må overholde «requirements specified by the relevant FCI Members». Medlemmene skal handle i tråd med krav til avl utarbeidet av FCIs medlemmer. Bestemmelsen forutsetter altså at medlemmene selv fastsetter de nærmere bestemte krav og retningslinjer for hundeavl i hvert enkelt land.

Dette fremgår også av forordet til avlsreglene punkt 1 kulepunkt 8 der det står at medlemmene er «under the obligation to draw up their own breeding regulations based on the FCI Breeding Regulations». I neste punktum presiseres det at reglene må ta for seg «the specific working characteristics of the respective breed».

Etter ordlyden har medlemmene i FCI plikt til å utarbeide egne regelverk om hundeavl. Utover at reglene må ta hensyn til karakteristikk ved den enkelte rase, og bygge på FCIs avlsregler, angis ingen spesifikke krav til medlemmenes regelverk. Medlemmene har dermed vidtrekkende kompetanse til å utarbeide og vedta egne regler om avl og oppdrett.

Nasjonale avlsregler omtales også i artikkel 19, hvor det fremkommer at medlemslandenes avlsreglement kan gå lenger enn reglene i FCI, men at de ikke kan være i konflikt med de internasjonale avlsreglene. Med andre ord setter de internasjonale avlsreglene bare de ytre rammene for hva som kan vedtas av avlsprogrammer i den enkelte medlemsstat.